

UČEBNÉ OSNOVY

<i>Názov predmetu</i>	Etická výchova
<i>Časový rozsah výučby</i>	1hodina /týždeň
<i>Ročník</i>	1.- 4. ročník
<i>Názov ŠVP</i>	Štátny vzdelávací program 1. stupňa základnej školy v Slovenskej republike
<i>Názov ŠkVP</i>	Škola pre každého, škola pre všetkých
<i>Stupeň vzdelania</i>	ISCED 1
<i>Forma štúdia</i>	denná
<i>Vyučovací jazyk</i>	slovenský

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusií, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

2. CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

3. VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

1. ročník

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou.
Pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie.
Podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny.

Prvky prosociálneho správania

Uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom.
Vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie.
Riadiť sa pravidlami skupiny.
Rešpektovať spolužiakov.

Ľudská dôstojnosť

Rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí.
Uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných.
Poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch.

Pozitívne hodnotenie iných

Rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov.
Uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny.
Zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom.

Naša rodina

Pomenovať rodinné vzťahy.
Vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine.
Uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine.
Naplánovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny.

2. ročník

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch.
Zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania.
Rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou.
Vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine.

Tvorivosť

Zhotoviť originálny darček pre spolužiaka.
Zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie.
Vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede.
Oceňovať originalitu iných.
Doplňať znenie pravidiel skupiny.

Iniciatíva

Uviesť príklady iniciatívneho správania.

Určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny.

Zapájať sa do triednych a školských činností.

Vyjadrovanie citov

Opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city.

Prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby – „moje city počas dňa“.

Vyjadriť kultivovane svoje city.

Uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním.

Naša trieda

Rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede.

Predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy.

Prejaviť pochopenie so spolužiakmi.

Prispieť k dobrej atmosfére v triede.

Vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.

3. ročník

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe.

Preveriť si informácie o iných.

Rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky.

Zahrať formou scény situácie s negatívnymi ponukami.

Vcítanie sa do prežívania iných – empatia

Uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcit a pochopenie.

Poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí.

Prejaviť spoluúčasť a pochopenie iných v problémových situáciách.

Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti

Uznať právo človeka na omyl.

Rozlíšiť omyl od zákernosti.

Diskutovať o možnostiach nápravy omylu.

Porozumieť významu odpúšťania a komunikácie v konfliktných situáciách.

Formulovať rôzne typy žiadosti o prepáčenie.

Pomoc, darovanie, delenie sa

Vysvetliť rozdiel medzi materiálnou a nemateriálnou pomocou.

Uviesť príklady pomoci v rámci triedy a rodiny.

Pomáhať si navzájom.

Naša škola

Vymenovať pozitívne stránky svojej školy.
Uviesť príklad problémov, ktoré sa v škole vyskytujú.
Navrhnuť svoj príspevok k dobrej atmosfére v škole.

4. ročník

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami.
Rozpoznať vhodné a nevhodné správanie voči osobám opačného pohlavia.
Rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie.

Reálne a zobrazené vzory

Rozlíšiť na príkladoch pozitívne i negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov.
Uviesť príklady prosociálnych ľudí zo svojho okolia.
Vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu.

Rozvoj tvorivosti a iniciatívy

Uviesť príklady vzájomnej užitočnosti.
Vymenovať iniciatívy, kde môže preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia.
Pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody.

Dohovor o právach dieťaťa

Vymenovať päť práv dieťaťa.
Rozpoznať, ktoré práva dieťaťa sa dodržujú alebo porušujú v jeho prostredí.
Vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv.
Zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu.
Vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom.

Náš región – naša vlasť

Priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu.
Pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu.
Napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región.
Zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región.
Navrhnuť akciu na pomoc svojho regiónu.

4. Stratégia vyučovania

Súčasťou programu etickej výchovy sú aj špecifické metódy, ktoré tento predmet uplatňuje:

- zážitkové metódy,
- metódy disciplinovaním,
- učenie posilňovaním žiaduceho správania
- anketové metódy,

- dialóg a diskusia,
- riešenie bežných životných situácií,
- hra,
- práca s pracovným zošitom.

5. PRIEREZOVÉ TÉMY

Osobnostný a sociálny rozvoj

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

Environmentálna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody;
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia;
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;
- podieľal sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia;

Mediálna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;
- nadobudol základy zručností potrebných na využívanie médií.

Multikultúrna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Ochrana života a zdravia

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medzilľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

6. UČEBNÉ ZDROJE

- Pracovné listy
- Internet, videá
- Časopisy, obrázky
- Etická výchova pre 1. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 2. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 3. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 4. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Lencz, L. – Križová, O. : Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997
- Dobšinský, P. : Slovenské rozprávky, Ezop : Bájky
- Bekéniová, Ľ.: Dramatická výchova ako prostriedok rozvoja osobnosti žiaka, Prešov, Metodické Centrum, 1997

7. HODNOTENIE PREDMETU

Hodnotenie žiakov je v súlade s **Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy - č. 2011-3121/12824:4-921.**

Žiak je povinný absolvovať:

- Priebežné diskusie, aktivity a úlohy na stanovené témy.
- Projekt – prezentácia (aktivita, samostatnosť pri práci).

Žiak má:

- Aktívne sa zúčastňovať vyučovacích hodín.
- Aktívne sa zapájať na vyučovacích hodinách.
- Vykonávať zadané úlohy / aktivity na hodinách.

Žiak na hodinách etickej výchovy **nie je hodnotený známkou**. Uvádza sa hodnotenie **»aktívne absolvoval, absolvoval, neabsolvoval:«**

- a) „aktívne absolvoval“, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu aktívne zúčastňoval,
- b) „absolvoval“, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu ospravedlnene nezúčastňoval alebo bol prítomný a zo závažných dôvodov nepracoval, alebo
- c) „neabsolvoval“, ak žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval alebo sa neospravedlnene vyučovania nezúčastňoval.

Dôraz sa kladie na samostatnosť, kreativitu a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Dôležité je hodnotiť stupeň komunikácie a schopnosť samostatnej prezentácie svojej práce. Výkon žiaka hodnotí učiteľ stručným komentárom, alebo sebahodnotením žiaka, ktoré prebieha formou reflexie. Úroveň kombinovaných verbálnych, výtvarných a komunikatívnych zručností budeme kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.